

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Ціна 20 гр

Адреса редакції в адміністрації:
ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хероброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 6 зол. 50 гр., на рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в іншій валюті.

Рукописів не звертається. — Оголошення після умови. Невідписаних дописів не приймається.

Десять літ тому

Ще в минулому році минуло 10 літ, як розвалилась велика російська імперія, як український нарід, що двигав віками царське ярмо, став на шлях будівництва власної держави.

Щойно тепер минає 10 літ, як розпалась друга велика держава—Австрія, яка теж ярмила чималі простори української землі. І десять літ минає, як і на тих землях—в Галичині—український нарід по віках неволі заткнув свій національний прапор на мурах города Льва.

Можна з захопленням згадувати ті величні хвилі в життю нашого народу. Можна радіти і плакати згадуючи ті незабутні дні. Можна обурюватися, лютувати, плакати з горя, перебігаючи думками все те, що діялось по коротких хвилях блиску народньої волі, що довело нас до сьогоднішніх тяжких днів.

Але на що те все здалось би? Щоб рани ятрити? Щоб болем душі сьогоднішні завдання припиняти? — Будьмо спокійні. Смело гляньмо правді ввічі, зі спокоєм пригляньмося подіям, зробимо логічні висновки і означимо працю на сьогодні, щоб ні на хвилю не спинитись у ході до цілі, яка 10 літ тому так виразно перед нами означилась.

Правда з перед 10-ти літ каже нам: ми мали державу і її стратили. Та ж сама правда каже, що тоді й інші народи—чехи, поляки—також вперше по віках відновили свої держави і ниці є вже далеко-далеко на шляху розвитку тих держав.

У тій правді немає нічого-сінько такого, що моглоб нас примушувати попадати в розпуку. Бо кожне явище в життю має за собою певний підклад і певні причини. І та правда також має і свою основу і свої причини.

За довго до 1918-го року жили народи—чеський, польський, український. За довго до держави чеської й польської ті держави вже існували в душах тих народів. І коли прийшла пора, ми бачили всіх чехів—селян, робітників, інтелігентів, торговців, промисловців, як тісно вони згуртувались біля свого „татічка“ Масарика, що вів їх до столиці чеської держави—„златей Прагі“. Дарма, що були між ними буржуї й пролетарі, монархісти й комуністи, прихильники й

вороги державного ладу, який ніс їм у нову державу Масарик. Десять літ чехи готувались до власної держави і десять літ віддавали в жертву тій державі все своє і самих себе і вже з 1914-го року чехи—австрійські воюючі—переходять зі зброєю в руках

до ворогів Австрії і зразу-ж повертають свої багнети проти Австрії, щоб ними проторувати собі шлях до вільної, „златой Прагі“. Уже в своїй державі в один мент зліквідували внутрішні чвари і збройні порухунки, щоб спільними силами доказувати світові, що

чехи досі до власної держави, що дійсно віками кривда їм діялась.

Не станемо розводитись ще й над поляками, які кланялись московським царям і бомбами згладжували зі світа своїх тиранів, а кожний в душі носив святую святих—Rzeczpospolita Polska. Сьогодні бачимо, як гризуться між собою різні польські табори, але як дружно йдуть вони поруч, коли загрожується їх „racja stanu“.

А літ 10 тому для всіх них, як для чехів „татічек“ Масарик, був „дзядкєм“ Пілсудскі, що вів їх до вільної Варшави. А ми чим були, що робили перед 10-тю роками, літ 10 тому? Ми були найкращими жандармами, унтерами, гвардією у царя. Ми були „тирольцями сходу“ у цісаря. В життю ми про полекші лиш думали, а про державу—ї згадувати страшно було. Чи дивно, що ми розгубились, коли історичні події наказали нам неприготованим власну державу в руки брати? Чи дивно, що ми її втратили, коли кожний свою думку перед своїми-ж захищав, а рівночасно сильні сусіди на Україну свої лапи клали?

В таких умовах мусіло статися, що сталося. Ми мусіли зізнитися за нашими сусідами, бо не держави своєї ми хотіли, а хліба для голодних шлунків, землі.

І почали нас вчити дальші роки, і бити, тяжко бити за те, що не готові були до історичної великої хвилі. Учимося, щоб скоріше наука скінчилась. Будуймо державу в душах наших, як будували чехи, поляки. Тее тільки знаймо, що за полекші лиш борючись, держави не добудемо. Що за платними наймитами йдучи, господарства свого не доробимось. Що між собою партійні порухунки зводючи—Іван чи Степан краший—сили, що держави будує, ніколи не створимо.

Бо були в чехів і монархісти і демократи і соціалісти і комуністи, але всі Чехії прагнули і своїми продавниками гидували. За те сильну державу мають.

Бо були в нас українці, а кожний іншої України хотів і більшість чужим богам заохлапи кланялась, і сьогодні ми лиш „національна меншість“.

НЕ РИДАЙ а ДОБУВАЙ

Глухий кут пробудився.

В Луцькому повіті масмо до 100 філій „Просвіти“ і чимало українських кооператив, та й взагалі громадське життя тут посувається вперед. Але є в повіті одна гміна, де досі, за дуже маленькими винятками, мала доступ лиш урадова газета через солтаців, а українського громадського життя майже зовсім не було. Це гміна Медвеже. Але нарешті й туди пробіла собі вікно „Просвіта“. 14-го жовтня, заходами гуртка українців з Євтухом Гаркушею на чолі, відкрито в Чарторійську вершу філію „Просвіти“. На перші збори зібралась маса народу, що не вміщався в хаті, де були збори. Велике зацікавлення народу свідчить, що тепер і той глухий кут доповнять ряди свідомих українців, що стоять під гаслом: не ридай, а добувай.

Жіноцтво не відстає.

Тому місяць засновано в селі Мразниця, пов. Дрогобич, філію „Союзу Українок“. Сходили жіноцтва відбуваються двічі на тиждень. На першому чайному вечері зібрав організований гурток жінок 50 зол, які розділи так: 15 зол. українським інвалідам, 15 зол. „Рідній Школі“, 10 зол. укр. політичним в'язням і 10 зол. на фонд газети „Жіноча Доля“. На останніх схо-

динах постановлено видати відовзу до всього українського жіноцтва: Жінки! Поможіть тим, що своє життя віддали за рідню справу, поможіть в'язням, поможіть „Рідній Школі“, яка виховує нашу молодь, підвалину нашого народу! Не забудьте про свій одинокий часопис „Жіночу Долю“!

Так—поможіть собі самі, бо в бою вікто не поможе! Та не тільки до жінок це відноситься, а до всього українського народу.

Наші за морем.

„Комітет Української Школи“ у Філадельфії в Америці влаштував 30.ІХ ц.р. велике датече свято української школи. Величезна саяла була заповнена українською дітьми і старшим громадянством. Виступ дітей в хоревих співках, січових вправах, в музикальних точках і декламаціях, був захоплюючий. Ростуть смілі борці за народню справу. Підчас свята зроблено збірку на „Рідню Школу“, яка дала 73:26 долларів.

Як бачимо, всюди, де тільки живуть і де доля зазнала українців, життя кипить. Старші й маленькі, чоловіки й жінки, всі працюють для спільного добра народу. Хай нам не здається, що ми самітні, що в нас сили немає. Вона є, тільки зі сну будити її треба.

Страшно турбуються українцями.

„Кур'єр Варшавскі“ подає, що в цьому році в Луцьку записалось багато дітей до народніх шкіл, але до української школи записалось так мало, що її провизило закриття. На це, пише—шкільні власті, бажаючи зберегти українську школу, властиво місцевому населенню зовсім непотрібну (!), наказали перевести всіх православних дітей з польських шкіл до української. Це ніби то зробило пригнітаюче враження на батьків, вони запро-тестували і розпорядження шк. властей одмінене. „Кур. Варш.“ пише далі, що ніби в Луцьку домагаються отворення ще одної польської школи.

На ділі справа представляється так: Ще в 1925 р. скасовано в Луцьку українські школи і їх тут зовсім немає. У 1927 р. прийшло

розпорядження, щоб в одній школі в першій класі викладали науку рідньою мовою дітей, а далі щоб українську мову викладали як предмет і то лиш для бажаючих. З невідомих причин до тієї школи записалось в ц.р. менше учнів і шкільні власті наказали для рівно-мірності розміщення дітей перевести до тієї школи дітей з наших шкіл. Але батьки висловили бажання, щоб діти вчилися там, де записані (мабуть з огляду на віддалення школи) і на тому й кінець.

А хто прочитає таку замітку в „Кур'єрі Варш.“, то подумав, що й справді, як то українцям добре, як про них дбають. Не турбуйтеся, пани з „Кур'єрів Варшавських“, регіоналісти краще роблять свою роботу, як навіть сам Станіслав Грабскі.

Страшна залізнична катастрофа

В Румунії наїхало на себе в повнім бігу два поспішних поїзди: експрес лівій Константинополь-Париж і кур'єр, що йшов з Германштату. Оба паровози і кілька вагонів роз-

бились на щени. В катастрофі згинуло до 40 чоловік, а тяжко ранено понад 50. Причина катастрофи поки що невідома.

В БЛУДНОМУ КОЛЕСІ

Від часу великої революції на сході Європи наш український нарід на Волині трічі підносився на вершини порпау свого духа і трічі виявляв свої народні задушевні почування, свою збірау народню волю й силу та свої стремління. І трічі попадав нарід з тих вершин у блудне колесо, з якого не находив виходу, в якому забував про свою дрімучу могутність і ставав сліпим знаряддям невольної сили блудного колеса.

Перший раз це було за перших днів революції. Весь наш нарід став одразу на бік революції і нікого не було, кому забалоось би захищати повалену „чорну сотню“. Вєсь нарід готов був захищати своїми грудьми новий дал, хоч він був для нього ще таємницею, хоч вся прихильність до нового ладу виражалась лиш в гаслі: хай живе революція.

Але захоплення не трівало довго. Неорганізований, недосвідний в громадському життю і сліпий в нетрах політики, нарід розбівся, пішов гуртами в ріжні боки за приманливими кличками, а в головній своїй масі розгубився і зневірився й опинився в блудному колесі, яке завело його під гетьманщину.

І вдруге один дух запанував у народі, коли кинено гасло повалити зненавиджену гетьманщину. З нечуваною бистротою покотилась по цілій Україні хвиля української революції проти старої реакції, що намагала відродитися в гетьманщині. Нарід, що почав було сумніватися, чи Україна дійсно виратувє його з давніх злиднів, чи Україна не є тією самою старою реакцією тільки перемальованою в інші кольори, зрозумів тепер і саму суть України і найшов себе у ній. Проти гетьманського повстання піднесло незвичайно високо національну свідомість українських народніх мас і було фактично тим кріпким фундаментом, на якому з кожним днем все вище виростає навіг в найтяжчих умовах будинок майбутньої Української Держави.

Проте і цей раз не вдержався нарід перед спокусами. Без належного проводу, розбитий внутрішніми чварами і сировокований хитрими ворогами, нарід знов опинився в блудному колесі і спамятався лиш у шпонах ненажерливих круків. Ті два рази наш нарід на Волині діляв спільну долю з цілим українським народом. Третій адвиг народнього духа дотичить лиш нашого народу під Польщею; де безпримірна солідарність нашого народу в Галиччани при бойкоті і

однодушність народу на Волині при переведенню виборів у 1922-му р. Це ще таке свіже в нашій памяти, що немає чого нагадувати того захоплення, яке було в народі того року.

А після того, коли сповєвєрано однодушну народню волю, коли народні вибранці почали кланятись ріжним чужим богам, коли багато з них забуло про службу народові, а нарід собі й чужим богам служити зевольовало, нарід знов опинився в блудному колесі.

Немає нічого гіршого, як людина заблудить і стратить рівновагу духа та пічне бєствамно кидатися на всі боки, бігати й розпатчати, що вже прийшов їй кінець. Вона крутиться тоді в блудному колесі на одному місці і тільки, коли до краю змучатється, присяде з утоми, відпичне, вгвтається, їй петрошки прояснюється в голові, вона починає бачити вихід з блудного колеса і дивується, як можна було його не бачити, коли він тут же, так близько, такий простий.

А так-же само воно є і з блудним колесом в політиці. І так, як звичайний блуд в життю потягає за собою дуже часто сумні а те й нещасливі наслідки, так і політичний блуд народу приводить до нещастя. З першого блудного колеса опинився наш народ під гетьманщиною, з другого — під владою чотирьох заборців, з третього — при розбитому кораті своїх „партийних“ поривів підчас виборів 1928-го року. І знов же, як у звичайному блуді тільки після втоми людній прояснюється в голові, так прояснювалось в свідомості нашого народу, коли він знемогав під тижаром умов, які випливали з його блудного колеса. Нарід відшукував тоді той правильний шлях, яким йому треба було йти і це виявлялось в його абірних чинах: проти гетьманського повстання 1918-го року, вибори 1922-го року.

І після останніх виборів також почалося протверєзіння. Нарід знов починає бачити правильний вихід з блудного колеса, в яке попав у 1924-ому році. А той вихід такий простий, такий близький і певний: свідомість, абірна сила, спільна праца.

Грицько Гладкий.

Дві цінні брошурики вишло накладом Політичної Віблїотеки Українського Національного Об'єднання: 1) Політика національного табору (ціна кв. 40 гр.) і 2) За українську школу (шва 60 гр.). Замовляти можна в Краєвій Народній канцелярії, Львів, вул. Костюшки 1. Обі книжки з поштовою пересилкою коштують 1-25 зол.

Що діється в світі

Політика „рівноваги“.

Протягом останніх кількох столїть Англія вела таку політику: при допомозі великого флота трімала морські шляхи відкритими для своєї торговлі і бачно слїдувала за тим, щобї ніодна держава не стала завадто сильною і не загрожувала англійському пануванню на морях. Для того Англія збудувала великанський флот і кожний раз приголомшує кожного свого суперника, як во тільки той пробує розростися в силу. При тому зі всіх суперників вона вибірає найнебезпечнішого і зручною дипломатичною грою нацьковує на нього інші держави, так що звичайно— за англійські інтереси кривавляться інші народи далеко більше, ніж сама Англія. Та остання пускає в роботу лише свій флот та гроші. Союзники б'ються та в боях здобувають собі славу, а Англія після війни дістає нові колонії, нові ринки для збуту своїх товарів та позбувається небезпечного суперника.

Так у давнину англїйці перемогли Іспанїю при допомозї голландців. Так в часи Наполеона побороли і зломали Францію при допомозі російського й німецького війська. Так накінець побороли Німеччину, заставивши Росїю, Францію, Бельгію, Італію, Америку та інші дрібні краї проливати кров за свої англійські інтереси.

Здавалося, що після останньої жорстокої війни ця політика „рів-

новаги“ (в дійсности англійськ. переваги) не буде мати більше місця. Для того й заложено було т. зв. Лігу Націй, яка мала би вирівнювати мировим шляхом ріжні противєнства поміж державами. Та саме в десятиліття закінчення світової війни показалося, що англійська дипломатія тримається далі своєї випробованої політики. Англія в острахєм побачила, що появився сильний новий для неї суперник — Союзнені Держави Америки, — і почала робити заходи, щоб в разї потреби й цьому конкурєнтові зломати роги. Почались дипломатичні ходи, наслідком яких стався тайний морський договір поміж Англією і Францією, про що вже ми писали. Почали знову творитись гуртки держав, що стають на один або на другий бік, спілітаються між собою військовими умовами та готуються до війни. Так, по боці Америки має замір стати Італія. За те Америка поспішно визнає наставленого Мусолінім альбанського короля Де-які південно-американ. держави починають валідатися до Англії, а китайці при стають до Америки. Японія тягне проти Китаю на спілку з Англією. Німці хочє повзскати для себе Америка; навіг з більшовиками вона лагідна і пробіє, чи не вдається їм притягнути на свій бік. Словом, скрізь назрівають конфлікти й тертя, котрі легко можуть вибухнути огнем.

Українська справа.

В тій конкуренції великих держав світа помітну ролю відіграв і наша батьківщина — Україна. Не як активний чинник, а як обєкт певних планів і комбінацій тих могутностей. На жаль, ми ще слабі й безсилі, через те інші нами розпоряджають, інші за нас думають і планують, що з нами зробити...

Не давно народила великого галасу стаття в „Berliner Tageblatt“, яку написав з румунської столиці Букарешту німецький дописувач, а про яку ми вже писали (ч. 42). В імєні чехословацького уряду навіг було подано до газет, спростовання на подані там сензаційні відомости. А це ясно свідчить, що нема дїму без огню: чи дописувач з Букарешту опублікував дійсний план, чи ні—це наша річ. Одно правда, що в світовій грї поміж великими могутностями і українська справа є справою актуальною, що той стан річей на сході Європи, який є тепер, не вдержиться довго. Тепер знов преса подала за агенц.

„Експрес“, що недавно відбувся в Берліні довгї наради російських монархістів. В нарадах брали участь представники ріжних рос. монархістичних організацій, які стремлять до об'єднання. Найбільшою сенсацією підчас тих нарад була конференція „царя“ Кирила з б. гетьманом Скоропадським. Б. гетьман мав признати верховну владу „царя“ над Україною, яка мала би стати автономним Київським князівством в складі „великої Росії“. Звичайно — Київським князем і назалом московського царя був би князь Скоропадський.

Отже ріжні комбінації, ріжні плани і ріжні обіцянки, а все в передчутті якихось подій на сході Європи, які конечно мусять зміняти тут політичну географію.

Як би ми в одно гляділи—віднайшли би шлях до ціли.

П. Павленко.

Богослужбова мова в Православній Церкві.

(Продовження).

Працею свв. рівноапостельних братів покориствався і наш український нарід. В році 988 відбулося його хрещення — і з цього почалась організація його життя на нових підставах. Виникла потреба в книжках і учителях. Хреститель Руси-України князь Володимир привіз їх з Болгарії...

Виникає питання: чому він не запровадив у богослужбовий ужиток тодішньої русько-української мови, чому не наказав перекладати на цю мову книжок, а взяв у Болгарії готові книжки, перекладені на болгарську мову, і казав їх уживати? Відповісти на це питання не трудно. Були ріжні причини: потреба в книжках та їх уживанні була велика й негайна, а потрібних для перекладання людей не було; крім того болгарська мова в своїй основі, як мова словянська, була близька до русько-української, в багатьох випадках одріжнялась лишє своєю вимовою слів та конструкцією речень. Через те вже й до Володимира межі Русею-Україною та болгарями були разом з політичними і мовнописьменницькі взаємвідносини, і на болгарській мові були написані до-

говори Олега й Ігоря з греками. Словом, охрестивши свій нарід, Володимир переніс на свою землю болгарське письменство, і болгарська мова надєлі стала мовою і тих самостійних літературних творів, які згодом появлялись на нашому ґрунті від пера наших письменників і взагалі культурних діячів, навіраючи лишє поступєнно фонетичних і формальних особливостей нашої української мови і тим до неї наближаючись. Але все таке це була мова чужа й штучна. Маючи в основі своїй мову староболгарську, від якої відхилилась згодом навіг мова сучасних нам болгар, ця мова затримала багато гредїзмів та ввєла силу новоутворених виразів і зворотів. Само собою, що тею мовою ніхто не говорив. Щоби цілковито розуміти цю т. зв. церковно-словянську мову, треба було ззісти „гіркий корінь“ науки, щоби згодом добратися до „солодких плодів“. Нерозуміння теї мови невчені люди відносили на рахунок своєї невченості. Але й у такому зукраїнізованому вигляді ця штучна мова на наших землях не всюди зберіглась. Зберіглась вона до наших днів тільки у православних українців Буковини та в уніятів Галичини. На цілому великому просторі решти української землі вона була в церковному вжитку тільки до часів царя Петра I та Катєрини II. Тоді II було заборонєно і з наказу царського перекладєно на мову словяно-московську (звимовою: „ѣ“ як „е“, а не „ї“, „и“ як „і“, а не „ы“ і т. и.). В цьому відношенні „третїй Рим“ (Москва) пішов слїдом

перших двох (Рим і Царгород).

В XIV в. на півночі московського князівства організується місія серед пермських дикунів—зирян. Вона була ділом св. Стефана. Син соборного причетника в Велик. Устюзі, св. Стефан, скінчивши монастирську школу в Ростові та прийнявши монашество, постановив присвятити себе місіонерській праці серед зирян. Він укладає зирянську азбуку з 24 букв і перекладає на зирянську мову головніші священні й богослужбові книги. Потім бере від єпископа благословення, а від вел. князя охранны грамоти—і 1379 р. сміливо подається до зирян. Навєртаючи їх на христїянство, св. Стефан нищив ідолів, будував церкви, заводив богослужєння на зирянській мові, засновував школи, де вчив зирянських дітєй. Успіхи його праці були такі значні, що через вісім літ була заведена під керовництвом св. Стефана окрема пермська єпархія.

Так дикі кочовники холодної півночі приєднались до православної церкви і їх мова стала богослужбовою. Але не надовго. Московськї політики вважали не корисним для себе існування богослужєння на мові не церковно-словянській у межах свого господарювання; в інтерєсах централізації скасовується праца св. Стефана. Іван Грозний 1503 р. касує пермську єпархїю; одночасно від Зирян одбирають зирянськї церковні книги, і відправа богослужєння на зирянській мові забороняється, закриваються й зирянськї школи; натомість за-

БІЛЬШОВИНАМ СКРУТНО.

В той же час СРСР перебуває в такому скрутному становищі, в якому він ще не був. Завдяки взагалі поганій більшовицькій господарці, а також і через те, що цей рік дуже недорідив, навіть на Україні—в цьому колишньому шпихлірі Європи—почалась голодівка. Вже по містах встановлені хлібні картки і вже тут коло склепів тягнуться постійні хвосты з тих, що хочуть хліба з'їсти. На ґрунті ревізії хліба росте невдоволення селян, навіть подекуди виникають бунти.

А в той же час радянські фінанси, як то кажуть, чорта варті. Як пише англійський тижневик "The Statist", більшовики мають в обігу 1600 мільонів паперових рублів, мало обезпечених золотом. Радянська преса доказує, що суму грошових знаків можна ще збільшити на 150 проц. без шкоди для червінца. Але англичани кажуть, що вже тепер зріст грошового обігу перегнає зріст радян. продукції і викликає товарний голод. Покупна сила червінца так погіршилася, що рад. уряд не допускає транзакції в червінцях за границею (червінець був стабілізований по курсу 1,94 за 1 ам. долар, а тепер на біржі плавають за 1 долара 3,2 черв.). З таким грошем далеко не заїдеш.

РІЖНІ ВІСТІ

• Один професор фізики в Лондоні вже надав другу телеграму на планету (звізду) Марс. Хоч на першу не дістав відповіді, то все таки надіється, що друга телеграма дійде. За телеграму заплатив

СПРОСТОВАННЯ.

До Редакції "Українська Громада" в Луцьку

Опіраючись на арт. 30 розпорядження Президента Річпосполитої з дня 10 травня 1927 р. (Dz. U. R. P. № 45 роз. 398) прошу про зміщення в найближчому числі денника слідучого спростовання.

В зв'язку з оголошеною в Ч. 36, "Української Громади" з дня 9 вересня 1928 р. статтею п. з. "В українській Святині" Міністерство Віроісповідань і Публічної Освіти на підставі урядових доходжень стверджує, що минається з правдою відомість подана в тій статті, неначеп в Лаврі на літняську мешкали цілі родини урядників Міністерства Віроісповідань і Публічної Освіти". Фактом є, що в літніх місяцях в серпню й вересню ц. р.

по такій, яка обов'язує при телеграмі до Австралії.

• В Києві виселяють "нетрудовий" елемент в 1200 кімнат, щоб там розмістити "трудовий" елемент. А де дінуться ті "нетрудові"?

• В Нью-Йорку, де законом заборонено нити горілку, за кілька днів змерло від алкоголю 32 чоловіка, а небезпечно затроїлась 198.

• В серпню спроваджено до Польщі за 7 і пів міль. зол. пшениці, за 3 і пів міль. жита, за 1 і пів міль. віса, більше як за 1 міль. кукурузи, за 5 міль. сала і шмальцю, за 7 міль. сирих шкур. В вересні спроваджено 1349 вагонів пшениці і 416 вагонів жита. Ніби добре господарює польська рільнича держава.

• В 1929-ому році горілка має принести Польщі 670,485,770, а тютюну 713,800,000 золотих. Нам українцям усміхнеться краще життя, коли в тих цифрах буде як найменше нашого гроша.

• В Парижі завалився будинок, під якого звалищами згинуло кільканадцять робітників. Під час похоронів тих жертв поліція арештувала 1530 осіб зі страху перед протидержавними маніфестаціями.

• В м. Кольонії в Німеччині 400 поліціантів з огневою сторожею облягали небезпечного бандита в одній вилі. Врешті його зловили, але смертельно прошатого шість кулями.

• Національну Бібліотеку в Парижі, що доступна лиш для наукових працівників, відвідало в 1927 р. 194,700 читачів, які позичили 434,188 книжок, з чого з одної історії Франції 100,000 книжок. А як то ми цікавимося своєю історією?

• В Москві має виходити

в часі біля 7 тижнів мешкала в Почаєві в монастирському готелю т. зв. "Білому" тільки одна родина урядника VII ст. ст. Міністерства Віроісповідань і Публічної Освіти, п. Немца, зложена з жінки й дочки, а він сам мешкав 3—4 тижні під час відпуски в тому ж готелю при своїй родині.

Також незгідною з правдою є відомість, неначеп від митрополії одержували урядничі родини повне утримання і всякі вигоди; навпаки, родина п. Немца була на власному утриманні, столується постійно в Ідальні Ярослава Волошка, положеній на партері монастирського готелю.

Поза повищим одним випадком жадні інші державні урядовці на відпочинку в Почаєві не перебували.

в. о. Директора Департаменту (—) Кіліньські, іполк. Г. Ш.

перша циганська газета. Навіть для циган газета вже стала необхідною. А для нас?—Коли Ви не передплатуєте газети, або залягаєте в передплатою, то ви шийте її нехайно. Во то сером в XX віці не мати в хаті газети.

• Штрайкуючі робітники в Лондоні отримали з Москви привітання і вияви солідарности, але—вже по штрайку.

• Англія вимагає, щоб Європа сплатила їй стільки боргів, скільки вона винна Америці, а Франція вимагає від Німеччини стільки, скільки винна Америці й Англії, та ще й щоб могла покрити видатки на відбудову знищених війною околиць.

Кооператива "Нац. Об'єднання". У Львові 13 жовтня заложено видавничу кооперативу "Національне Об'єднання". Ціль тієї установи є видання книжок і брошур для популяризації серед народа наших політичних змагань і виховання мас укр. народа в національну світогляд.

ДОПИСИ

З кооперативного життя на Поліссі.

На Волині вдалось нарешті переконати "законотворців" про приєднування нам право зголошувати до Суду статуту в укр. мові. У нас же на Поліссі почалась чудація: з початку приймали (вже зареєстрованих з українськими статутами) кооперативів, а тепер відмовляють; вимагають задучити переклад на польську мову. Здивовані, навели побічно справу, що стаєть? Чи бува не перенесли реєстрового відділу на нише помещання і це вплинуло на дотихчасовий порядок річей? Оказується, все стоить на своєму місці, тільки реєстрового суддю перевели на нише місце і тут він хоче вірнота правдою вислужитись, бо, бачите має приваще на "ов" (хоч правда і сні повстання 1863 р.). Алеж—часи змінюються... і хоч батько був як батько, то синови можуть і недовірити, отже треба старатись.

Але й Ви, Поліщуки, не лавіть "гав" і теж постарайтесь! Памятайте, що коли різні "ови" не зїли нас у своїй "матушкє", то не дочекають зїсти й тепер. Коли вернуть статуту, складайте рекурси. Правда за нами. *Місцевий.*

НОВИНКИ

Незатверджена конфіскація. Дня 29.Х ц. р. наша Редакція отримала повідомлення Окр. Суду в Луцьку, що конфіскація старостом Ч. 42 нашої газети не затверджена. Конфіскація наразила тільки Редакцію на кошта, а багато читачів на неодержання того числа.

З нагоди свята еощадности у Львові відбулись відчити і реферати в 20 ріжних українських товариствах і організаціях. Крім того відчити намічено у всіх школах "Рідньої Школи".

Вже вийшла XI книжнина ЛНВ-на з таким змістом: Е. Малаянук—Антимарія, Л. Мосенда—Сенат спілцеві, М. Ковальський—Грудень, Н. Луканович—Боєвий лідарь, Л. Мосенда—Помста, Ю. Липа—Література, Ю. Косач—Якимова рекрутчина, А. Крезуб—Повстання проти гетьмана Скоропадського і січової стрільці, В. Віднов—Ювілей кам'янецького університету, М. Чирський—Утома, Грідень—Дніпрове, О. Теліга—Зуетріч, Сер. Галюгад—Толстой (докінч.), О. Мациук—Винародовлення селянства на еміграції, Ж. Пердрієль Восер—Вретонський націоналізм, Скитський—Поняття правди, О. В.—Смерк одної ідеї. Лист до редакції. В бібліографія. Нові книжки.

Візитором науки релігії на терені волинської дієцезії назначив митрополит о. протоєрей Прохла Бичковський з Луцька.

Дороги і мости. Міністерство публ. робіт призначило на будову доріг і мостів у 1929|30 році 30 мільонів золотих, при чому особлива увага має бути звернена на дороги й мости на східньому пограниччу.

Гурток українських артистів в Луцьку поставив дня 28.Х ц. р. в мійській театрі з пополудневих годинах драму: "Безробітні". П'єса пройшла добре, але публіки було дуже мало. Гурток артистів має на далі вїйти в склад драматичної секції Т-ва "Просвіта" і давати постійні вистави з репертуару побутового, історичного і сальонового. В зв'язку з тим рада Т-ва "Просвіти" відмовила помочі театрові Карабієвича, що задумав створити на Волині постійний театр з осідком в Луцьку. Дир. Карабієвич заповів свій виступ в Луцьку мабуть не знаючи ще постановки ради "Просвіти".

15-літня мати трояків. В одному місті у Франції італійка Ферреро вродила трояки. "Щаслива" мати має всього 15 літ.

водяться у всьому порядку такі, як "в богославаемомь градѣ Москвѣ". Од церковних книжок, перекл. на зирянську мову св. Стефаном, і сліду не осталося. Переклади, які існують тепер, пізнішого походження.

XIX століття особливо позначилось буйним розвитком національн. богослужень. Вісімнадцять минулих віків існування християнства не дали тих богослужень стільки, скільки їх дав XIX вік, особливо друга його половина. В тому відношенні честь належить російській православної церкви. Її керманічі переконались, що справа християнізації инородців мало йде наперед, зусилля місіонерів не мають успіху, вихрещені инородці або зовсім байдужі до християнської віри, або часто навіть мазад повертають до поганства. З другого боку було ясно, що для того, щоби підійти до инородця, поділати на його душу, змінити його світогляд, можна не иначе, як за допомогою його рідньої мови. До такого переконання спочатку прийшли лише окремі особи—щирі діячі місіонерства, і свої переконання почали переводити в життя. Ними були: Архимандр. Макарій Глухарьов—основатель і кероovníк алтайської місії. Трудячись над проповіданням слова Божого серед алтайців з апостольською горливістю біля 14 літ (1830—1844), він між иншим переклав багато молитов, Євангелію від Матвія то Иоана і вибрані місця з инших свящ. книг на алтайську мову. Протоєрей. Иоан Веніамінов, потім митрополит Московський,

проповідуючу алеутам, вивчив їх мову і переклав на неї Євангелію й молитви; потім, проповідуючи якутам, вивчив якутську мову і переклав на неї Євангелію, літургію й молитви. Так саме він трудився й серед инших народів Сибіру та північної Америки—Аляски й алеутських островів, що тоді ще належали до Росії. Одночасно звернуто було увагу на инородців кавказьких, і за екарха Фекфилаота почалося видання богослужбових книг мовою осетинською. По такому ж шляху пішла й китайська місія, яка мала своїм завданням підтримання віри у нащадків російських полонених, і також організувала богослуження на китайській мові. Але найбільш рішуче працювала місія японська, що була організована архиеп. Миколаєм: тут проповідання слова Божого відразу було оперте на національному японському ґрунті. Місіонерами тут були вірні зпоміж самих же японців; під їх доглядом провадилось перекладання свящ. і богослужбових текстів. Які труднощі треба було перемагати місіонерам і як була поставлена справа перекладання, видно із слів самого архиеп. Миколая ("Цер. Вѣд." 1899 г. № 20, 206—207).

Успіхи такої постановки місіонерської справи змінили відношення вищої церковної влади в Росії до инородчеського національного богослуження в основі. Указом свят. синода, з 15 січня 1883 р., визнано за инородцями право на їх національне богослуження або постій-

но, або по черзі "із слов'яно-російським богослуженням" ("Церк. Вѣд." 1907 г. № 8, 276). Після того при місіонерських товариствах були основані спеціальні перекладчеські комісії, які перекладали на мови ріжних инородців не тільки книжки релігійного змісту, але й священні та богослужбові тексти. З таких комісій найбільше працювала комісія місіонерського товариства в Казані.

Дякуючи цьому, вже в початку XX віка православне богослуження відправлялось на таких нових мовах:

- I. в краях надбалтійських—а) фінській, б) естонській, в) латишській і г) німецькій,
- II. на Волині—чеській,
- III. на Кавказі—а) осетинській, б) сиро-халдейській (новій), в) армянській, г) абхазській, і д) грузинській;
- VI. в Криму, Сибіру і взагалі на сході—а) татарській, б) чувашській, в) киргизській, г) черемській, д) мордовській (зирянській), е) монгольській, ж) китайській, з) японській.
- V. В північн. Америці—а) ескимоській, б) індіській, в) англійській.

Цей реєстр мов—можливо—ще не повний. Дані для нього взяті з "Церк. Вѣдом." 1907 г. № 7, 318 і № 48, 2132; 1908, № 27, 1289 та имш., а також з книги А. Fortesque—The Orthodox Eastern Church, London 1916, p. 397.

(кінець буде).

Комунікат

з гвардії контрахтування управи цукрових буряків.

Велике зацікавлення нашого селянства новітньою господаркою і невтомна праця агрономів, працюючих при "С. Г." і П. С. К., що цілий тягар поступу рілнничої культури несуть на своїх плечах, позаводили багато новостей в нашій примітивній дотепер, сільським господарстві. Модерні машини, добірне насіння, помічні погної, деякі нові культури рослин, все це заходи, які мають дати нашому селянинові більший, як зараз, і тривалій дохід з господарства.

До засобів, які мають збільшити і забезпечити сталий дохід нашим дрібним господарям, належить також управа цукрового буряка, що до війни мала за маде місце на селянським господарстві.

Тепер управа цукрових буряків займає поважну площу селянської посідости, бо селяне зрозуміли, що користь з управи цукрових буряків є чималі. Не рахуючи того, що з одного морга в перерахунок на гроші має господар більше користі з управи цукрових буряків ніж прим. з управи пшениці, він може з користю ужити зайві робочі руки і залишається йому по буряках знаменито управлене поле під збіжжєву культуру.

Але, на жаль, наш селянин не має нині тих всіх матеріальних користей, які дає управа цукрових буряків, бо навіть часто наш господар і не знає, які умови дає цукровар плантаторам. Як при збуттю інших рілнних продуктів використовують господаря різні спекулянти, так при плантації цукрових буряків є цілий ряд посередників-агентів.

Щоби охоронити наших селян перед високим, і добути для плантаторів якнайкращі матеріальні користь, поробив "Сільський Господар" у Львові умови з деякими цукроварями на рік 1929 щодо плантації цукрових буряків.

Після згаданої умови "Сільський Господар" буде організувати плантацію цукрових буряків на всіх українських землях в Польщі при допомозі своїх Філій, Кружків і при допомозі кооперації.

Отож "Сільський Господар" переводить контрактювання з плантаторами, видачує зачети, розділює насіння і помічні погної, машини до обробки, цукор і висолодки.

Доставу згаданих натуралій буде переводити "Сільський Господар" порозумівшись з "Центросюзом" через Повітові Сєдзи Кооператив і господарсько-споживчу кооперацію, натомість виплату зачетів і кінцевих рахунків буде переводитися "Сільським Господарем" при допомозі кредитової кооперації.

Такий спосіб поступовання дає за поруку, що ваші плантатори дістануть все, що їм належить по умові з цукроварем.

Тому, господарі, підготовляйте відповідну площу під управу цукрових буряків, і якщо хочете зберегти за собою повний дохід з

Вашої праці, звертайтеся до своєї організації—Філії "Сільського Господаря", Повітового Сєдзи Кооператив; звертайтеся за фаховою порадю до свого агронома на місці, або до "Сільського Господаря" у Львові.

На двох будуть вислави до Філії, а де таких нема, до П. С. К. відповідні друки і поучення, тому нехай плантатори здержаться з робленням контрактів у агентів і чекають на вказівки, які видасть "Сільський Господар".

Президія Головної Ради Т-ва "Сільський Господар".

Веселий кутик

В школі.

- Як зовемо чоловіка, який вам не говорить правди?
- Брехуном.
- А як зовемо того, що нам все каже правду в очі?
- Неогесою.

Ріж я нця.

Вона: "Як що казати чоловікові, то одним вухом воно входить, а другим виходить".

Він: "Як що казати жінці, то вона входить двома вухами — а виходить язиком". "Зиз".

Почтова скринька

В. Нестерук, с. Кобиля. 3 зол. отримали, заплачено до кінця року.
Ю. Чуждлюк, с. Обгів—2 зол. отримали, заплачено до 1 жовтня б р.

Загублену військову книжку видаю через П. К. У. в Кремляцю на імя Теодора Яценюка сина Захара і Єлисавети, уродженого 1898 р. в селі Волиця, гм. Лавівці, пов. Крем'янець, цим уважною. 85—3—1

ВІДОМІЙ АСТРОЛЬОГ робить чудову пропозицію ДАРЕМНО



хоче Вам сказати

Чи майбутність Ваша буде щаслива і світла. Яке злобудете подороження в кохацію, в подружжі, у Ваших підприємствах, плянах та бажаннях. Можете рівнож отримати пояснення на дуже багаті питання, які лише одна Астрология може вяснити.

Чи вродився ти під щасливою зіркою?

РАМАН, відомий орієнталіст і астрольог, котрого студії астрольогічні поради могли викликати правдивий новал тисячних листівних поаяк з цілого світу прише Вам ДАРЕМНО на засаді своєї незрівняної методи, виключно на підставі поданого йому Вашого імени, адреси і точної дати уродження, астрольогічну аналізу Вашої будучини, котра разом з особистими порадами вмішати буде вказівки, які Вас введуть не тільки в подив, але в запал і ентузіязм.

Поради особисті зможуть змінити біг Вашого життя. Напишіть зараз без вагань в Вашім власнім інтересі—адреса:

RAMAN, Foljo 245 PE. 44. Rue de L-sbonne, Paris.

Чекає Вас незвичайна несподіванка.

Коли хочете, можете в листі залучити 1 зол. в поштових марках, які призначені на покриття частини коштів порта і ии Порте до Франції 50 гр.

Увага Українці й Українки!

Зближається зима і свята. Кожний з Вас повинен тепло й гарно вратися. Оминайте посередників і перекупців; купуйте товари просто з фабрики, де за гроші, які віддаєте в ваших околицях, отримаєте в нас подвійну кількість товару, цілий комплект тільки за 46 зол., а саме: 2 і пів метра велюр або ульстер зимовий, товар пухкий і м'який з чистої вовни на елганське зимове чоловіче або жіноче пальто з підшивкою на відвороті подв. широк., 1 светер чоловічий зимовий з рукавами, до залинання при шії, в кольорах бронзу, сірім і гранат; 3 метри теплої флянеї на чоловічу сорочку, 3 мтр. маризи на елганську дамську сукню, 1 пара теплих чоловічих кальсонів, 1 вафльовий ручник, 1 пара теплих чоловічих скарпеток, 1 пара теплих панчіх, 1 шовкова краватка і 3 хусточки до носа. Це все висилаємо тільки за 46 зол. за післяплатою (залічкою) по отриманню листовного замовлення. Платиться при відборі. Увага! Купуючий нічого не ризикє, бо по скільки товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші повертаємо. Але запевняємо, що кожний з наших товарів буде задоволений і що можемо очікувати подяк. Ті, що зараз надішлють 3 зол., не платять коштів opak. і почт. опл. Замовлення просимо адресувати:

Firma "Polska Produkcja", Łódź, Kilińskiego 44.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ „УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ“.

Вийшов з друку і продається
Холмський і Волинський Народний Календар на 1929 р.
(орядник на різні випадки селян. життя)
Д-ра М. Ваврисевича (VII рік)
Зміст обіцяний, погода по Брюсу, маса відомостей і порад по рілнничтву, медицині ветеринарії, бджільничтву, кухні, на громадські теми і т. п. з 25 малюнками. Календар цей дійсно Народний, цілком світський і від нікого незалежний.
Ціна 1 зол. без перес., ролюсопо 1 зол. 70 гр.
Гроші wraz з замовленням слати почт. переказом по адресі:
Dr. M. Wawrysiwicz, poczta Horodło, z. Lubelska. 10-1

Найкращі памятники на могили — і огорожі для могил —
— виготовляє ЗАКЛАД —
ЙОСИПА ВЕРЕМЧУКА
Матеріал першого сорту. Памятники (готові, або на замовлення) й огорожі в найбільшому виборі.
Ціни дуже доступні!
Адреса: Луцьк, ал. В. Хороброго (б. вул. Рівенська) № 31-6.
81—4—3

Позір! СЕЛЯНЕ і РІЛННИКИ! Позір!
Найвищий час приготувати свій лен, коноплі, клочча і т. д. в цілих вимінах на готові вироби, як всякого рода полотня, цайги, полотениця, обрус, рушники, бархани, веспи, сукна і т. д. в одинокій у Львові
ПЕРШІЙ ЛЬВІВСЬКІЙ КОНКУРЕНЦІЙНІЙ ТКАЛНІ „ВОЛОКНОПОЛЬ“
Львів, вул. Вибрановського 2.
Залізнична станція: Львів—Підзамче.
Читайте уважно наші проспекти, які знаходяться в кождім громадським уряді і звертайте добре увагу на наші цьогорічні умови виміни а перекоханість, що одинокі наша ткальня є в силі задоволити наше селянство. На жадання висилаємо цінники і прібли. Так само приймаємо на дуже доглядних умовах агентів. 86—3—1



ДО миття і чищення цілої столової застави,—вилок, ножів, ложок, скла і порцеляни,—вживається Vim-у. Крім того миється й шореться Vim-ом слої, горшки, ринки й котелки, одним словом все кухонне начиння. При помочи Vim-у можна досягнути ідеальну чистоту, а предмети набірають естетичного вигляду. Вошка шматка, посипана малою кількістю Vim-у, в мент допроваджує ножі до стану ідеальної чистоти, як теж усуває найопірніший бруд з горшків і ринок. Vim не нищить рук.



Кожна пушка Vim-у має практичну прикрівку і бляшане дно, яке забезпечує її від вохкості.

Lever Brothers Limited, Anglja.

V.P.14—1